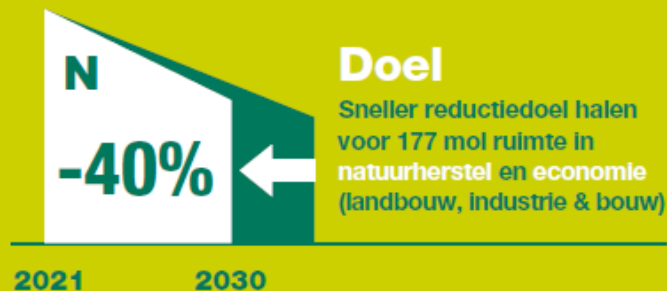

Een duurzaam evenwicht

Versnellingsprogramma stikstofreductie

Waarom? Boeren in Nederland hebben toekomstperspectief nodig. In het stikstof-dossier is behoefte aan juridische zekerheid en voldoende financiering. Dat kunnen we niet alleen. Een brede samenwerking met andere economische sectoren en natuur is cruciaal. Die samenwerking is spannend en vraagt een stap vooruit, maar levert wél de meeste slagkracht op.

LTO stelt daarom, samen met andere partijen, een versnellingsprogramma voor. Ons aanbod is dat we als sector de komende jaren sneller dan voorzien voortgang boeken in emissiereductie op weg naar 2030. Daar staat tegenover dat ondernemers geholpen worden bij de keuzes waar ze voor staan om dat doel te halen.

€ 6 mld.

Innovaties direct op het boerenerf

- ▶ Innovatieve stalsystemen
- ▶ Managementmaatregelen
- ▶ Extensivering

€ 5 mld.

Piekbelasters

Keuze voor ondernemer tot stikstofreductie door:

- ▶ Innoverende aanpassingen
- ▶ Vrijwillig verplaatsen van bedrijf
- ▶ Vrijwillig stoppen

€ 3 mld.

Agrarisch natuurbeheer

Boeren belonen voor maatschappelijke diensten die niet in de prijs van het product terugkomen

€ 1 mld.

Natuurherstel

Investering in natuurherstel en natuurversterking

9 jaar lang structureel ca. 1,7 mld. investeren

Metten, onderzoek en monitoren

Realtime metingen in stal
Meer meten in de praktijk, minder via modellen

Stikstofregistratiesysteem

Nationale stikstofbank
Extern salderen via bank
Voorkomen van weglek

Gebiedsgerichte aanpak

Maatwerk per regio
Keuzevrijheid in aanpak
2 jaar plannen, dan uitvoer

Grond blijft agrarische grond

Grond van stoppers of verplaatsers inzetten voor extensievere landbouw

Een duurzaam evenwicht Versnellingsakkoord stikstofemissiereductie 2021 – 2030

- [Klik hier voor het volledige plan](#)

Stikstofproblematiek niet opgelost

- In veel Natura 2000-gebieden worden op dit moment de natuurdoelen niet gehaald. Tegelijkertijd strandt momenteel een groot aantal projecten op een tekort aan ontwikkelruimte en ontbreekt het aan een wenkend perspectief voor de landbouw. Dit leidt tot urgente problemen met grote risico's voor en schade aan natuur en economie.
- De stikstofwet biedt onvoldoende stikstofruimte om onszelf uit deze crisis te investeren.

Gezamenlijk voorstel voor versnelling

- Natuurmonumenten, Natuur & Milieu, LTO Nederland, VNO-NCW, MKB Nederland en Bouwend Nederland scherpen daarom heel concreet de ambitie voor stikstofreductie aan. Dat doen we vanuit gedeelde doelen: de natuur verbeteren en versterken, economische projecten doorgang laten vinden, en meer perspectief voor en draagvlak in de landbouw.
- Dit voorstel biedt een samenhangend en evenwichtig totaalpakket dat de uitstoot versneld reduceert ten opzichte van de huidige stikstofwet. Daar waar de huidige wet een vermindering van de stikstofuitstoot van 26 procent als doel voor 2030 heeft vastgelegd, voorziet dit voorstel in een reductie van 40 procent (117 mol) in hetzelfde jaar. De totale reductie bedraagt 177 mol en maakt zo nieuwe economische ontwikkelingen mogelijk ter grootte van 60 mol.
- Uitgangspunt bij de voorgestelde maatregelen is dat ze een aanvaardbare verhouding hebben tussen de kosten en de opbrengsten en dat ze bovendien perspectief op de langere termijn bieden voor natuur én ondernemers. Verder is de aanpak gebiedsgericht. Dit betekent dat we in het gebied gericht op de specifieke situatie met elkaar stappen zetten.
- We zetten in op emissieloze mobiliteit, verduurzaming van de industrie, bouw- en energiesector en verschillende maatregelen voor de agrarische sector. Daarnaast zijn er in dit voorstel in 2030 geen piekbelasters meer door inzet van innovatie, vrijwillige verplaatsing of een vrijwillige stoppersregeling. • De benodigde maatregelen vragen veel van ondernemers. Lang niet alle ondernemers hebben hiervoor de middelen. Sectoren kunnen dit niet eigenstandig oplossen. Met name in de landbouw moet perspectief geboden worden om de omslag te kunnen maken. Zonder voldoende financiële ondersteuning, kan dat niet gerealiseerd worden.
- Het is daarom nodig dat de overheid, natuurorganisaties en het bedrijfsleven samenwerken aan en investeren in een oplossing. De betrokken partijen nemen verantwoordelijkheid door met dit voorstel richting te geven. Aan het Rijk wordt gevraagd om in te stemmen met dit totaalpakket en de benodigde middelen beschikbaar te stellen om zo de benodigde investeringen mogelijk te maken.

Reductie, natuurherstel, ontwikkeling en juridische borging

- Het voorstel voorziet in een aanvullende emissiereductie in 2030 van (minimaal) 177 mol. Hiervoor is structureel € 1,7 miljard per jaar nodig. Dit is € 15,3 miljard gedurende de hele periode tot 2030.
- Dit bedrag wordt geïnvesteerd in brede innovatie in de landbouw, vrijwillige verplaatsing van piekbelasters en de vrijwillige uitkoop van stoppers. De vrijkomende gronden zullen gebruikt worden voor een duurzaam evenwicht. Voorlegger Versnellingsakkoord stikstofemissiereductie 2021 – 2030 worden voor de extensivering van de 'blijvende' boerenbedrijven. Zij krijgen hierdoor een duurzamer bedrijfsvoering. Andere maatregelen zijn de omvorming naar natuurinclusieve landbouw, vergoedingen voor agrarisch natuurbeheer en meer robuuste natuur.
- Van de 177 mol reductie komt 60 mol beschikbaar voor de economie (20 mol landbouw, 20 mol industrie, 20 mol bouw) en 117 mol voor natuurherstel.
- De juridische houdbaarheid wordt geborgd door de doelstellingen wettelijk te verankeren met de gebiedsgerichte aanpak, door wettelijk vastgelegde reductiedoelen, goede governance, strakke regie, een duidelijk tijdpad, goede registratie en monitoring via het stikstofregistratiesysteem en de stikstofbank – en zo nodig bijsturing door het Rijk – en voldoende financiële middelen om uit de huidige stikstofimpasse te komen.

Niet investeren is kostbaar

- Dit voorstel vanuit natuur- en ondernemersorganisaties is bedoeld om onze inzet voor de formatie kenbaar te maken.
- Het voorstel moet nu juridisch verder worden uitgewerkt, doorgerekend en getoetst.
- De daadwerkelijke juridische houdbaarheid zal blijken na verdere uitwerking in beleid en wet- en regelgeving, een op te stellen wetgevingsadvies door de Raad van State en eventuele uitspraken van een rechter. Wij adviseren de regering om zo snel mogelijk voorlichting te vragen aan de Afdeling advisering van de Raad van State over de juridische houdbaarheid van het pakket dat wij voorstellen.
- De kosten van niets doen zijn op de lange termijn vele malen hoger dan de door ons voorgestelde aanpak. Nu al gaan bijvoorbeeld miljarden aan nieuwe duurzame investeringen aan ons land voorbij en dreigen noodzakelijke ontwikkelingen (van infrastructuur tot wonen tot de energietransitie) in de knoei te komen. Ook de kosten voor natuurherstelmaatregelen blijven oplopen.
- Niet investeren in dit voorstel zet het economisch herstel (waar door de coronacrisis grote behoefte aan is) en de duurzame ontwikkeling van Nederland feitelijk op slot. Dat betekent ook dat deze kosten in feite een benodigde basisinvestering zijn. Kosten die bovendien, gezien de impact van dit dossier, te overzien zijn.

Ketenpartijen op de bres voor toekomstbestendige melkveehouderij

- Een coalitie van partijen in de melkveehouderij heeft een voorstel opgesteld voor een vitale melkveehouderij in Nederland. Hoewel er overlap tussen de plannen zit, hebben ze allebei een andere focus.
- [Link naar voorstel voor een vitale, emissiearme melkveehouderij](#)